

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2678/2024
16.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Иванковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2044/24 од 16.05.2024. године, у седници одржаној 16.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2044/24 од 16.05.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 2697/19 од 03.11.2021. године, а захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка се **ОДБИЈА**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 56.175,00 динара у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2697/19 од 03.11.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати износе са каматом као у њеном садржају и да на наведене износе уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 92.235,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2044/24 од 16.05.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 2697/19 од 03.11.2021. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да му на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати износе са каматом као у њеном садржају, као и да на наведене износе уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, као неоснован.

Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде тако да је обавезан тужилац да туженом на име трошкова првостепеног поступка исплати 2.917,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка од 11.670,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11... 10/23) и нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. Послове свог радног места у утуженом периоду обављао је сваки други дан у времену од 07 до 19 часова, односно сваки други дан је радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07 до 19 часова, а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцима, исту није увећавао по основу сменског рада за 8,9%, у смислу одредбе члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије. Висина потраживања опредељена је на основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде по том основу, са припадајућим доприносима. Међутим, по оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад, због чега он нема право на исплату увећане зараде по том основу, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

Врховни суд је нашао да се основано ревизијом тужиоца указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 108. став 4. Закона о раду („Службени гласник РС“ 24/05, ...75/14) прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично

најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Директивом ЕУ 2003/88/ЕЦ сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран).

Из наведеног произлази да када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу онда се ради о сменском раду, а не о прерасподели радног времена. Између сменског рада и прерасподеле радног времена постоје суштинске разлике и сменски рад постоји увек када се рад запосленог одвија према постојећем распореду, па и по принципу 12/36, јер овакав распоред рада није био привремен (због извршавања одређеног посла у утврђеним роковима, сезонских послова, повећаног обима посла и сл.), већ напротив запослени су радили на овај устаљени начин увек, а што је управо карактеристика рада који се обавља у смени. По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду.

Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање две смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зраду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, као и право на новчану накнаду за време коришћења годишњег одмора у смислу одредбе члана 114. став 1. Закона о раду, у утврђеном периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши и уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати наведену накнаду, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду. Како тужени није успео у поступку одбијен је његов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му, на основу члана 153. и 154. ЗПП, припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су досуђени у висини од 56.175,00 динара и обухватају трошкове за састав ревизије од стране адвоката од 12.000,00 динара на основу Тарифног броја 13. Тарифе о наградама и накнадама за рад

адвоката („Службени гласник РС“, бр. 121/12, 37/21) и трошкове судских такси на ревизију 11.670,00 динара и одлуку по ревизији од 17.505,00 динара.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић